

10 เรื่องเด่นในรอบปี 2548 ของญี่ปุ่น (ตอนจบ)

ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของญี่ปุ่นในรอบปี 2548 ยังมีอีกหลายประเด็นที่น่าสนใจนอกเหนือจากที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนแรก สำหรับอีก 6 เรื่องเด่น ที่ขอหยิบยกมาพูดถึงมีดังนี้

เรื่องที่ 5 : อัตราเงินเพื่อเพิ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในรอบ 2 ปี ในเดือนพฤศจิกายน 2548 อัตราเงินเพื่อพื้นฐานเฉลี่ย (ไม่รวมราคาสินค้าหมวดอาหารสด) ของญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในรอบ 2 ปี ที่ระดับ 0.1% จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และนับเป็นครั้งที่ 2 ในรอบ 7 ปีที่อัตราเงินเพื่อพื้นฐานมีค่าเป็นบวก ทำให้หลายสำนักวิเคราะห์กันว่าเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าภาวะเงินฝืดในญี่ปุ่นที่ดำเนินมานานกว่า 7 ปี ใกล้จะสิ้นสุดลง โดยคาดว่าอัตราเงินเพื่อพื้นฐานเฉลี่ยในเดือนธันวาคม 2548 จะขยายตัวในระดับใกล้เคียงกับในเดือนพฤศจิกายน และจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงไตรมาสแรกของปี 2549 สอดคล้องกับที่ธนาคารกลางญี่ปุ่น (Bank of Japan) คาดว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2548 (1 เมษายน 2548 - 31 มีนาคม 2549) ญี่ปุ่นจะหลุดพ้นจากภาวะเงินฝืด และมีอัตราเงินเพื่ออยู่ที่ระดับ 0.1% เทียบกับ -0.2% ในปีงบประมาณก่อน ทั้งนี้ ธนาคารกลางญี่ปุ่นยืนยันที่จะคงอัตราดอกเบี้ย Official Discount Rate (ODR) ไว้ในระดับเดิม (0.1%) จนกว่าจะมั่นใจว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นได้หลุดพ้นจากภาวะเงินฝืดแล้ว

เรื่องที่ 6 : เจ้าหญิงชายาโกะเข้าพิธีมงคลสมรส เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 เจ้าหญิงชายาโกะ พระธิดาวัย 36 ปี ของสมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะและจักรพรรดินีมิจิโกะของญี่ปุ่น ได้เข้าพิธีมงคลสมรสกับ นายโยชิชิ คุโรดะ ข้าราชการสำนักผังเมืองโตเกียว หลังการสมรส เจ้าหญิงชายาโกะต้องสละฐานันดรศักดิ์จากการเป็นสมาชิกราชวงศ์อิมพีเรียลของญี่ปุ่นและต้องใช้ชีวิตแบบสามัญชน เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้คณะกรรมการการศึกษาการแก้ไขกฎหมายการสืบสันตติวงศ์ (ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน) เสนอให้แก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับราชวงศ์เพื่อให้เชื้อพระวงศ์ที่เป็นหญิงยังคงดำรงฐานันดรศักดิ์เดิมไว้แม้จะสมรสกับสามัญชน

ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมา คณะกรรมการชุดนี้ได้พิจารณาแก้ไขกฎหมายของญี่ปุ่นเพื่อให้ทายาทพระองค์แรกไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงมีสิทธิ์ขึ้นครองราชย์* เพื่อเปิดทางให้เจ้าหญิงไอโกะ พระธิดาของเจ้าฟ้าชายนาฮิโตะกับเจ้าหญิงมาซาโกะ สามารถสืบทอดราชบัลลังก์ต่อจากเจ้าฟ้าชายนาฮิโตะได้ อันจะทำให้ญี่ปุ่นมีกษัตริย์หญิงองค์แรกในรอบกว่า 200 ปี โดยนายกรัฐมนตรี Koizumi จะนำเสนอร่างแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับราชวงศ์เข้าสู่รัฐสภาในปี 2549 เพื่อให้สมาชิกรัฐสภาลงมติต่อไป

เรื่องที่ 7 : เตรียมแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อจัดตั้งกองทัพ เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2548 พรรค Liberal Democratic Party (LDP) ของนายกรัฐมนตรี Koizumi ได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่สู่สาธารณะ โดยแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับเดิมที่สหรัฐฯ เป็นผู้ร่างขึ้นในปี 2490 (หลังจากที่ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2) ที่เพิกถอนสิทธิการมีกองทัพของญี่ปุ่น ให้สามารถจัดตั้งกองทัพญี่ปุ่นได้ แม้ว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญในครั้งนี้จะไม่มีผลในทางปฏิบัติ

* ตามกฎหมายของญี่ปุ่นที่ปฏิบัติมาตั้งแต่ปี 2490 กำหนดไว้ว่า ผู้มีสิทธิ์ขึ้นครองราชย์ต้องเป็นเพศชาย และต้องเป็นทายาทโดยตรงขององค์จักรพรรดิเท่านั้น ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา ที่เจ้าชายอากิฮิโตะ (พระอนุชาของเจ้าฟ้าชายนาฮิโตะ) ประสูติ ราชวงศ์อิมพีเรียลของญี่ปุ่นยังไม่มีทายาทชายเพิ่มขึ้นเลย อย่างไรก็ตาม จากการที่เจ้าหญิงมาซาโกะทรงล้มป่วยด้วยโรคทางจิตมาตั้งแต่ปลายปี 2546 เนื่องจากเผชิญกับแรงกดดันในเรื่องที่ไม่สามารถให้กำเนิดทายาทชายไว้สืบสันตติวงศ์ได้ ทำให้พรรค Liberal Democratic Party (LDP) ของนายกรัฐมนตรี Koizumi ต้องเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว

มากนัก เนื่องจากปัจจุบันญี่ปุ่นหลีกเลี่ยงข้อจำกัดดังกล่าวด้วยการจัดตั้ง “กองกำลังป้องกันตนเอง” (Japan Self - Defense Force) ขึ้นแทน แต่ก็นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ญี่ปุ่นสามารถเพิ่มบทบาทด้านความมั่นคงควบคู่ไปกับการเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจในเวทีโลก นอกจากนี้ ญี่ปุ่นอาจยกฐานะหน่วยงานป้องกันตนเอง (Defense Agency) ขึ้นเป็นกระทรวง

ทั้งนี้ สมาชิกวุฒิสภาญี่ปุ่นและชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีท่าทีเห็นชอบกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ ซึ่งจะทำให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าวผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาและประชาชนอย่างง่ายดาย อย่างไรก็ตาม การแก้ไขรัฐธรรมนูญอาจสร้างความไม่พอใจให้กับจีนและเกาหลีใต้ ที่มองว่าญี่ปุ่นไม่ยอมสำนึกถึงความผิดพลาดที่ได้กระทำในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

เรื่องที่ 8 : ยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าเนื้อวัวจากแคนาดาและสหรัฐฯ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2548 ทางการญี่ปุ่นประกาศยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าเนื้อวัวจากแคนาดาและสหรัฐฯ ที่ดำเนินมานานราว 2 ปี (ญี่ปุ่นห้ามนำเข้าเนื้อวัวจากแคนาดาและสหรัฐฯ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2546 และเดือนธันวาคม 2546 ตามลำดับ หลังจากที่ตรวจพบเชื้อวัชโรคในวัวของทั้ง 2 ประเทศ) โดยจะอนุญาตให้มีการนำเข้าเนื้อวัวจากวัวที่มีอายุไม่เกิน 20 เดือน เท่านั้น เนื่องจากยังไม่เคยพบการติดเชื้อโรควัชโรคในวัวที่มีช่วงอายุดังกล่าว นอกจากนี้ ผู้ส่งออกเนื้อวัวจากสหรัฐฯ และแคนาดาจะต้องกำจัดส่วนของเนื้อที่มีความเสี่ยงต่อโรค (The Specified Risk Materials : SRM) อาทิ สมอง และกระดูกสันหลัง เป็นต้น ก่อนที่จะส่งออกมายังญี่ปุ่นอีกด้วย

เรื่องที่ 9 : ตั้งเป้าลดการใช้จ่ายภาครัฐ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2548 กระทรวงการคลังของญี่ปุ่นได้เปิดเผยรายละเอียดของร่างงบประมาณประจำปี 2549 (1 เมษายน 2549 – 31 มีนาคม 2550) ว่า รัฐบาลญี่ปุ่นมีแผนจะลดยอดขาดดุลงบประมาณลงเหลือ 11.2 ล้านล้านเยน เทียบกับ 16 ล้านล้านเยน ในปีงบประมาณก่อน โดยจะลดการใช้จ่ายภาครัฐลงราว 3% จากปีงบประมาณก่อน เหลือ 79.69 ล้านล้านเยน ซึ่งเป็นงบประมาณรายจ่ายที่ต่ำที่สุดในรอบ 8 ปี อันเป็นผลจากการปรับลดการใช้จ่ายทั่วไปลง 1.9% เหลือ 46.37 ล้านล้านเยน และปรับลดงบประมาณทางทหาร (ลดติดต่อกันเป็นปีที่ 4) ลง 0.9% เหลือ 4.81 ล้านล้านเยน รวมทั้งลดงบประมาณด้านเงินช่วยเหลือต่างประเทศ (ลดติดต่อกันเป็นปีที่ 7) ลง 3.4% เหลือ 7.59 แสนล้านเยน นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ 2549 นี้ รัฐบาลญี่ปุ่นยังมีเป้าหมายที่จะลดการก่อหนี้ด้วยการลดการออกพันธบัตรรัฐบาลใหม่ (Japanese Government Bonds : JGB) ลงเหลือ 29.97 ล้านล้านเยน จาก 34.39 ล้านล้านเยน ในปีงบประมาณก่อน อย่างไรก็ตาม คาดว่า ณ สิ้นปีงบประมาณ 2549 ยอดหนี้คงค้างภาครัฐของญี่ปุ่นจะยังคงสูงถึง 775 ล้านล้านเยน หรือมีสัดส่วนสูงราว 151% ของ GDP

เรื่องที่ 10 : ประชากรญี่ปุ่นลดลงเป็นครั้งแรกในรอบกว่า 100 ปี กระทรวงสาธารณสุขญี่ปุ่นรายงานว่า ในปี 2548 ประชากรญี่ปุ่นมีจำนวนลดลงราว 10,000 คน จากปีก่อน เหลือ 127,677,000 คน ซึ่งลดลงเป็นครั้งแรกในรอบกว่า 100 ปี ตั้งแต่มีการสำรวจสำมะโนประชากรเป็นครั้งแรกในปี 2442 โดยคนเกิดมีจำนวนราว 1,067,000 คน ขณะที่คนตายมีจำนวน 1,077,000 คน ทั้งนี้ จำนวนประชากรญี่ปุ่นลดลงเร็วกว่าที่รัฐบาลญี่ปุ่นคาดไว้ว่าจะเริ่มลดลงในปี 2550 และจะลดลงเหลือครึ่งหนึ่งภายในปี 2643 ทำให้เกิดความกังวลว่าจะส่งผลกระทบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในระยะยาว รวมทั้งอาจกระทบต่อการจ่ายเงินบำนาญของญี่ปุ่น เนื่องจากประชากรในวัยแรงงานซึ่งมีจำนวนลดลง ต้องทำงานเพื่ออุดหนุนประชากรวัยเกษียณอายุซึ่งมีจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลญี่ปุ่นกำลังเร่งหาแนวทางเพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว อาทิ แก้ไขการเกษียณอายุจาก 60 ปี เป็น 65 ปี และออกมาตรการจูงใจให้ทำงานด้วยการให้บริษัทต่าง ๆ ปรับสถานะพนักงานชั่วคราวเป็นพนักงานประจำ เป็นต้น